

Nr 291.

Av herrar **Ohlin** och **Albertsson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 319 angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område heter det i departementschefens yttrande på sidan 93:

»I fråga om anskaffande av fodercellulosa för nästa regleringsår har man vid överläggningar mellan representanter för statens industrikommission och livsmedelskommissionen utgått från att under tiden 1 juli 1942—30 juni 1943 skall tillverkas en grundkvantitet av 550.000 ton fodercellulosa. De sålunda uppdragna riktlinjerna för fodercellulosatillverkningen föranleda icke någon erinran från min sida. Därest icke skördeutfallet skulle bliva särskilt ojämnt, synas kommissionens förslag rörande bestämmelser om tillhandahållandet av fodercellulosa under det kommande konsumtionsåret kunna godtagas.»

— — —

»Med hänsyn till den minskade tillgången på oljekraftfoder synes ofrånkomligt, att en icke obetydlig minskning sker av de procentsatser, varmed oljekraftfoder för närvarande lämnas såsom tillskott till fodercellulosa. Hur stor denna minskning blir kan ännu icke överblickas. I likhet med livsmedelskommissionen anser jag, att tilldelningen av oljekraftfoder såsom tillskott till fodercellulosa medför så stora fördelar att den såvitt möjligt bör bibehållas.»

Mot bakgrunden av förra årets erfarenheter och de förhållanden, som voro rådande då propositionen utarbetades, finnes det ingenting att erinra emot statsrådets ståndpunkttagande. Enligt vår mening kan emellertid nu sättas ifråga om inte situationen förändrats så starkt, att hela cellulosaoproblemet bör tagas under förnyad omprövning. Visserligen är det ännu för tidigt att uttala någon bestämd uppfattning om utfallet av årets skörd i dess helhet. För behovet av cellulosa har emellertid tillgången på stråfoder den största betydelsen, och i det fallet kan man redan nu med ganska stor säkerhet gå ut ifrån, att vi i år stå i en betydligt gynnsammare situation än under åren 1940 och 1941. Vallarnas första skörd är i stor utsträckning räddad genom det regn, som fallit över hela landet, och även halmskörden torde på de flesta jordar komma att utvecklas relativt bra. Till detta kommer att vi under den kommande vintern ha en nötkreaturstock, som reducerats med c:a 15 procent jämfört med tiden före kriget. Även om stråfoderskörden genom ogynn-

sam väderlek längre fram skulle komma att begränsas, så att den ligger 10 à 15 procent under medelskörd, behöver därför inte någon egentlig stråfoderbrist uppstå.

Förra hösten hade vi en stråfoderskörd, som låg 40 procent under 1930—39 års medeltal. Denna underbalans representerade *tre gånger så många foderenheter som den cellulosa*, vilken kunnat distribueras under den gångna vintern. Den gångna vinterns cellulosabehov kan alltså inte på något sätt vara vägledande för en hushållsplan, vari inräknas en normal stråfodermängd.

Det troliga är, att flertalet jordbrukare under den kommande vintern komma att ha tillräckligt med fyllnadsfoder för sina djur. I de trakter, där nedslaktningen varit störst, kan i stället ett betydande överskott av stråfoder lätt uppstå. Allting talar alltså för att den kommande vinterns utfodringsproblem blir svårigheten att åstadkomma en koncentrerad foderstat. Därvid har cellulosan ingen större uppgift att fylla för nötkreaturens del. Där emot är man i stort behov av äggviterikt kraftfoder. Det kan under dessa omständigheter knappast vara riktigt att behålla sammankopplingen av oljekraftfoder och cellulosa. Både med hänsyn till jordbrukarnas ekonomi och med hänsyn till folkhushållet i sin helhet är det orimligt att locka lantbrukare att köpa cellulosa, som de inte behöva, för att de skola erhålla sin andel av de små mängder oljekraftfoder, som finnas tillgängliga. Det förefaller oss därför vara riktigast, att man för den kommande vintern i stort sett utesluter cellulosan ur hushållsplanen för nötkreaturens utfodring. Där emot är det välbetänkt att kunna ställa cellulosa till förfogande under sommaren för att därigenom kunna reservera så mycket som möjligt av vallarnas avkastning för vintern.

För hästarnas del kan utfodring med cellulosa bli fördelaktig även om stråfoderbrist råder. Man kan därigenom spara betydande mängder säd. *Och av säd kunna vi inte under några förhållanden få för mycket.* Lika rimligt som det nu är att koppla isär cellulosan och oljekraftfodret, lika naturligt är det alltså att i stället knyta samman cellulosan och hushållsplanen för spannmål. Det kan ske därigenom att den, som säljer säd utöver vad hans leveransbesked föreskriver, erhåller cellulosa i utbyte till fördelaktigt pris, t. ex. 150 à 200 kg. cellulosa för 100 kg. säd.

Mot det här förda resonemanget kan invändas, att om vi tillverka och förbruka så stora mängder cellulosa som möjligt, så öka vi därigenom vår stråfoderreserv, vilket under alla förhållanden bör vara en fördel. Detta är emellertid riktigt endast under förutsättningen att vår arbetskraft, vår skog och våra transportmedel inte kunna tagas i bruk för ännu angelägnare uppgifter än att skapa en dylik reserv. Ett genomförande av jordbruksministerns cellulosa-program skulle kräva drygt 4 miljoner kubikmeter virke i löst mått. Så ansträngd som vår bränsleförsörjning hotar att bli kan det knappast

vara välbetänkt att gå in för en dylik användning av transportmedel och arbetskraft.

Med stöd av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 319 måtte taga hänsyn till ovan anförda synpunkter.

Stockholm i juni 1942.

Bertil Ohlin.

Eskil Albertsson.